# Svar på skriftligt spörsmål om konkurrensutsättning av FPA:s tolkningstjänster

**Till riksdagens talman**

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 409/2017 rd undertecknat av riksdagsledamot Merja Mäkisalo-Roppo/sd:

> *Hur tänker regeringen säkerställa att de grundläggande rättigheterna tillgodoses för dem som behöver FPA:s tolkningstjänster, och hur tänker regeringen säkerställa tolkarnas sysselsättning samt utvecklingen av tolkningstjänsterna och utbildningen på området?*

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:
FPA förberedde sig på en ny upphandling av tjänsten genom att analysera FPA:s statistik för åren 2011–2016. På grundval av dessa uppgifter räknade man ut en tolkningsresurs, som ska omfatta klienternas behov fram till 2021. Antalet klienter och användningen av tjänsten antas öka inom varje klientgrupp och tolkningstjänsten upphandlas till ett större timantal än tidigare. FPA ämnar år 2018 upphandla tolkning för 49 miljoner euro, medan motsvarande belopp år 2016 var 42,9 miljoner euro.

I upphandlingen godkändes 678 tolkar och därtill genomförs en ytterligare upphandling efter att besvärstiden för anbudsförfarandet löpt ut (5.10.2017), så att man kan trygga den geografiska tillgången till tolkar. I det östra området och i Österbotten lyckades man inte skaffa tillräckligt med tolkresurser i teckenspråk (i dessa områden saknas ännu flera tolkar för hörselskadade och synhörselskadade). Dessutom startas extra rekrytering av tolkar i teckenspråk och skrivtolkar så fort som möjligt i Nyland och det västra upphandlingsområdet på grund av den svenska tjänstens bristfälliga resurser. Fortfarande har bland annat cirka tio tolkar erbjudits av två anbudsgivare, och för deras del bör extra rekrytering genomföras. Uppskattningsvis kommer det totala antalet tolkar att vara drygt 700.

Enligt 10 § i lagen om tolkningstjänsten ska FPA ordna tolkningstjänsten på det sätt som helhetsekonomiskt är mest fördelaktigt med beaktande av klienternas individuella behov. I konkurrensutsättningen var jämförelsegrunden för anbuden den helhetsekonomiska förmånligheten, där prisets vikt var 50 % och kvalitetens 50 %. Som kvalitet poängsattes tolkarnas grundutbildning eller studier och deras arbetserfarenhet av tolkning. När det gäller tolkning för hörsel- och synskadade poängsattes också övrig utbildning i teckenspråk.

Enligt statistikdatabasen Kelasto hade FPA år 2014 809 och år 2016 sammanlagt 844 tolkar till sitt förfogande (alltså inte 872), och av dessa hade 767 tolkar uppgett att de utfört tolkningsarbete, varav 367 tolkar hade arbetat över 565 timmar och 400 tolkar högst 565 timmar, vilket är den nuvarande upphandlingens definition för en deltidstolk. 78 tolkar har arbetar 50 timmar eller mindre som tolk. Av de 844 tolkarna arbetar för närvarande 43 procent

över 565 timmar. Kalkylen bygger på en heltidstolks årsarbete på 1 130 timmar per år (= 1 tolkresurs) och en deltidstolks årsarbete på 565 timmar per år (= 0,5 tolkresurser). (Källa: Akavas Specialorganisationer rf:s/Finlands teckenspråkstolkar rf:s och Viittomakielialan Tulkkauspalvelun Tuottajat ry:s löne- och övriga anställningsvillkor). Det har under de senaste åren observerats att klienternas behov av tolkningstjänster inte har varit tillräckligt stort för att sysselsätta tjänsteproducenternas alla tolkar under den nuvarande avtalsperioden.

Tolkning av hög kvalitet förutsätter att tolken kontinuerligt utövar sitt yrke. Målet med upphandlingen är uttryckligen att i framtiden erbjuda tolkningsarbete i sådan utsträckning att tolkarna kan upprätthålla sin yrkesskicklighet inom tolkning, utvecklas i arbetet och även få sitt uppehälle genom tolkning. På detta sätt ser man till att klienten erhåller tolkningstjänster av hög kvalitet även framöver.

Lagen om tolkningstjänsten ger inte personer med funktionsnedsättning subjektiv rätt att välja tolk. Målet är dock att i framtiden även öka klienternas möjligheter att påverka ordnandet av tolkningstjänsten. På detta sätt genomförs också delaktighetsskyldigheten enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Tjänsten ordnas från och med början av 2018 som närproducerad service, och klienten kan själv välja att tjänsten ordnas med hjälp av en tolklista, varvid han eller hon föreslår lämpliga tolkar från sitt närområde och klienten kan även utse en tolk från listan som han eller hon önskar att förmedlas till exempel att ge tolkning.

FPA utvecklar tolkningstjänsten för personer med funktionsnedsättning tillsammans med klientorganisationerna och intressenterna. Till exempel hösten 2016 ordnades ett omfattande samråd för klienter och intressenter. Dessutom träffar och utbildar FPA producenter av tolkningstjänster. FPA har också regelbundet träffat andra aktörer på området, såsom representanter för läroanstalter och fackorganisationer. FPA ordnade bland annat den 4 oktober 2017 ett möte för tolkningstjänstens klienter och klientorganisationer där deltagarna fick information om och diskuterade kommande förändringar och servicelöftet. FPA och SHM förhandlade i början av år 2017 bland annat om behovet av att ändra lagen om tolkningstjänsten och i synnerhet 10 § i den (ordnandet av tolkningstjänst) så att tjänsten kunde ordnas på något annat sätt än genom upphandling eller en tjänst som FPA själv ordnar (ett alternativ är t.ex. registreringsförfarande för ansökningar). FPA har meddelat att man tänker lägga fram ett initiativ om detta för ministeriet.

Social- och hälsovårdsministeriet följer upp genomförandet av lagen om tolkningstjänst samt bedömer vid behov ordnandet av tjänsten och dess utvecklingsbehov.

Helsingfors 25.10.2017

Familje- och omsorgsminister Annika Saarikko